



Nombrosos experiments socials mostren com persones bones col·locades en rols de poder es vicien i perverteixen amb facilitat.

Joan Morera Perich



L'Església no s'ha vist al marge d'aquestes calamitats ni tampoc de les pròpies. Si li cal anunciar Déu avui com a bona notícia, li toca fer-ho en un moment complex i ple de tensions i contradiccions

Bernabé Dalmau



Les conseqüències del canvi climàtic no tenen aturador i generen un problema social global que està íntimament relacionat amb la dignitat de la persona humana.

Francesc Riu i Rovira de Villar

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques



Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 162
DESEMBRE 2023

Any XIV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
EE.UU / Canadà: el do d'estar reunits.....	5
DANIEL PALAU	
El 'PERQUÈ' i el 'QUÈ' de l'Exhortació Apostòlica «LAUDATE DEUM»	7
FRANCESC RIU I ROVIRA DE VILLAR	
2025: Any sant en perspectiva.....	9
BERNABÉ DALMAU	
Nou Advent: temps de nova esperança.....	12
EDUARD SALINAS	
Espiritualitat contra les guerres: la insubmissió a l'ego.....	13
JOAN MORERA PERICH	
El silenci de l'Advent.....	16
+ AGUSTÍ CORTÉS SORIANO	
<i>Missa de Glòria</i>	17
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
<i>L'Estel al Bassal</i>	18
BLAI BLANQUER	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Editor: Norbert Miracle. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882





Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
president de l'AVEPRO (Santa Seu)

El 2022 va començar la sangonosa guerra d'Ucraïna entre aquest país i Rússia, i el 2023 ha explotat una guerra terrible entre Israel i el grup terrorista Hamàs. Vivim temps de violències extremes, amb milers de morts a Europa i a l'Orient Mitjà. Són moments de gran pesantor social i emocional, en els quals la violència s'ha desfermat fins a extrems que feia dècades que no vèiem. Hem passat a la noció de «destruir l'altre» o fins i tot del «sacrifici d'un mateix per tal d'anihilar l'altre» i assolir així els objectius desitjats. Israelians i Hamàs diuen i repeteixen que el seu objectiu és la destrucció de l'altra part, sigui com sigui i al preu que sigui. El 7 d'octubre vam viure una massacre, amb acarnissament, de població civil, que era un assassinat massiu pensat per a fer mal. A partir d'aleshores hem viscut una altra massacre, també de població civil, destinada a convertir un territori en «terra cremada», en mort i destrucció. No hi ha paraules per a comentar les imatges esgarrifoses que s'han difós arreu del món, en les quals es desplega un relat on no hi ha escrúpols ni humanitat.

Ressona la profecia del llibre de l'Apocalipsi: «Llavors va sortir un altre cavall, de color roig. Al seu genet, li donaren poder d'arrencar la pau de la terra i fer que els homes es matessin els uns als altres. I li van donar una gran espasa» (6,4). Aquesta profecia no parla de guerra, en sentit estricte. Parla de la pau arrencada i de massacres sense fi. El genet no porta simplement una espasa, sinó «una gran espasa». La seva finalitat no és la de sortir victoriós d'un conflicte bèl·lic, sinó la de provocar la destrucció total de les persones i les coses, eradicar de la terra el do més preciós que la humanitat posseeix: el do de la pau. Veient què succeeix a Ucraïna i a Terra Santa, s'arriba a la conclusió que la pau ha estat arrencada, i no simplement cancel·lada, d'aquelles terres. Han arrencat la pau de sota-rel, completament, i on creixia la planta bona, ara hi creix una planta plena d'espines que no dona fruit i que enverina tothom qui la toca. La sang de l'ésser humà ha perdut el seu valor. Tot s'hi val. Cal arrencar la pau, és a dir, la humanitat en el seu conjunt i aquell ésser humà en concret, sigui un infant de mesos o un ancià carregat d'anys. El genet del cavall roig no té aturador, no es fa cap pregunta, té l'ànima seca, només destil·la verí.

En el món global no hi ha fronteres. Tots els problemes són propers, i els vivim com a propis –almenys en un primer moment, perquè després passen a un segon terme, i la memòria se'ns afebleix. Allò que no desapareix, però, són les conseqüències del que succeeix, més a prop o més lluny de nosaltres. La pau arrencada a l'Est d'Europa i a l'Orient Mitjà, davant les costes del *mare Nostrum*, no és un fenomen circumscrit a terres llunyanes, sinó que és origen i causa d'una violència que s'escampa com un núvol tòxic.

La violència crida violència, i si en una part del món hi ha ràbia, rancor i venjança, tot això es difon arreu de la terra. I entra en els cors de molta gent. I els quasi obliga a posicionar-se, a favor dels uns i contra els altres. I deixen de banda el discurs sobre la pau, arrossegats pel núvol tòxic de la violència, que els fa oblidar la pau, do de Déu i crit dels homes. La violència queda justificada, explicada, raonada, i no ens adonem del cavall roig del llibre de l'Apocalipsi.

Nadal és la dissolució del núvol tòxic de la violència i la difusió d'un clam de pau que recorre l'univers. Llegim en l'Evangeli segons Lluc: «Glòria a Déu a dalt del cel, i a la terra pau als homes, que ell estima» (2,14) – per cert, no us deixeu la coma després del terme «homes». És el càntic angèlic que es proclama, com a Evangeli, la nit de Nadal. Ve a ser l'antítesi de l'acció del genet del cavall roig. Aquest ha rebut la missió d'arrencar la pau. Aquells, els àngels, escampen per la celstia el missatge de la instauració de la pau. El genet representa la violència que infecta i enverina els homes de la terra. Els àngels són els missatgers de l'Evangeli de la pau que ha d'arribar a tota la humanitat, ja que tota ella és estimada per Déu, Pare i Senyor. El naixement d'un infant, Jesús, el Fill de Déu, en una terra humil, és la victòria de la pau que es consolida: ell és el qui porta la pau i, per tant, neix com a penyora d'un món que no vol negociar amb la violència. Res no justifica la destrucció de l'altre. Els camins de la pau són infinits, sempre hi ha una porta oberta. El camí de la violència, de la guerra, del conflicte, és un de sol. Segueix aquest camí el qui relativitza el valor de la persona humana i d'allò que més la caracteritza, una vida en pau, i emprèn un camí de mort, del qual no es veu el final.

Aquest Nadal caldran molts missatgers de pau, aquells que s'identifiquen amb la profecia d'Isaïes: «Que en són, de bonics, per les muntanyes els peus del missatger de bones noves que anuncia la felicitat, que anuncia la salvació» (52,7). En un món on hi ha fortes tendències disruptives, on sovint venç la contraposició i el núvol tòxic de la violència enverina els cors, calen missatgers de bones noves que hagin passat per la menjadora de Betlem i hagin comprès el valor únic de la pau. Promoure la pau no es fa prenent partit entre una de les dues posicions, recurrent exclusivament a criteris geopolítics. La pau va lligada amb la justícia, perquè el Déu de la pau és just i dreturer. Per això, la pau és un valor absolut, no depèn de cap conjuntura. Fins i tot, en el cas d'una guerra començada per una agressió, no es pot deixar de cercar la pau de manera constant, sense restriccions. La guerra és la mare de totes les pobreses, la primera de les quals és la pèrdua de la vida de moltes persones, civils i militars. La guerra és una derrota de la humanitat. Les llavors que s'hi sembren desnaturalitzen les persones i els posen a dintre una violència insistent que desfigura l'existència.

L'Advent i Nadal formen una unitat litúrgica i espiritual. El naixement de Jesús és esperat, primer, i celebrat, després. Amb la pau ocorre una cosa semblant. Se l'espera sempre, i també sempre és motiu de celebració. La pau no és un do entre els altres. És el primer dels dons, i per això ha de ser rebut i predicat. La nit de Nadal es va sentir el càntic més elevat, que tants compositors han volgut musicar. Quedem-nos amb el

Messies de Händel, on l'esclat potent de la glòria de Déu que ressona pel cosmos sencer, s'abaixa i es fa melodia humil en la persona de Jesús, el rei de pau, que ve per salvar-nos. Molts han de ser els missatgers de pau que repeteixin el cant dels àngels. Bon Nadal



Un sol cor i una sola ànima

EEUU/Canadà: El do d'estar reunits

DANIEL PALAU VALERO

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
director de la Càtedra Pastoral Josep Pont i Gol*

Si el món és un mosaic immens, això encara és més evident en la zona nord del continent d'Amèrica. La proposta del sínode ha estat rebuda en aquesta part del món amb alegria, entusiasme i també amb resistència, recel i ansietat. El text de resposta al DEC s'elaborà en un procés progressiu de petits grups, que van anar intercanviant les seves posicions a partir d'encontres virtuals, amb un total de 931 delegats participants. El treball ha fet evident quines són les dificultats, però també, quina és la dignitat de qualsevol cristià per raó del baptisme. Dignitat que és inseparable de la responsabilitat de ser veritables testimonis, missioners de l'Evangelí.

La dignitat baptismal comporta un evident sentit de responsabilitat. D'aquí neix que el reconeixement dels talents i dons diversos ens convidi a tots a ser coresponsables en la missió i de la missió. No es tracta, doncs, que tots ho sapiguem fer tot, sinó que sapiguem complementar-nos, caminar junts amb les nostres imperfeccions, i les nostres capacitats. Apareix, un cop més, la necessitat d'una adequada formació per escoltar millor, i així ampliar més els espais eclesials d'acollida i integració. Només si som capaços d'entendre millor la nostra fe sabrem de debò compartir-la. Al costat d'aquesta recuperació del valor baptismal de cada cristià, el text no amaga la realitat del conflicte que ha generat la sinodalitat. Cal afrontar aquestes situacions que grinyolen humanament, especialment quan la falta de confiança sobresurt. També la sinodalitat exigeix l'exercici d'una major pràctica inclusiva, ja que la dignitat baptismal no pot ser un fet ocasional, malgrat els recels humans existents.

L'actitud de l'escolta no pot ser anecdòtica. Quan aquesta actitud no és fictícia l'Església esdevé un veritable far que il·lumina la vida dels cristians, convertint l'«Església-institució» en «Església-família», és a dir, família de Déu, oberta i receptiva. De fet, escoltar és acollir, és l'inici d'una invitació profunda a viure una espiritualitat hospitalària, malgrat que aquesta comporti viure tensions humanes, les quals entren dins

d'un certa normalitat. La sinodalitat reclama una formació cristiana que pari atenció a l'actitud d'una atenta escolta, gràcies a la qual es pugui renovar i enfortir una comunió més real.

La missió no pot oblidar la tasca de l'escolta, la qual reverteix en bé d'aquells que la practiquen perquè els dignifica. Aquesta recepció de l'altre condueix l'Església a cercar un bon equilibri entre l'anunci de Crist i el fet d'estar units com Església. Només qui escolta pot «anar més enllà». Es parla de ser una Església «en sortida» i esdevenir, així, testimonis que acompanyen la vida i el transcurs de la història de tants homes i dones del món present, especialment els més marginats, tal com Jesús acompanyà el camí dels deixebles d'Emaús, amb un tracte d'amistat pacient. El context de l'Església als Estats Units i a Canadà recorda la importància de contar amb tots els batejats com a testimonis missioners, i l'Església accepta el repte de generar espais d'escolta mútua i dinàmiques missioneres de coresponsabilitat. Neix el convenciment que tots som missioners, perquè tots tenim quelcom important que podem aportar a la vida de l'Església i al món.

Sinodalitat i missió són inseparables. L'Església té ben present i accepta de responsabilitzar-se en l'àmbit cultural, ja que existeix un fort tsunami cultural que vol derrocar l'Església i allò que l'Església sosté. El cristianisme viu com pot enmig del món, de vegades desubicat, de vegades reemplaçat. Amb tot, el fet de buscar camins que donin la benvinguda als marginats i, fins i tot, a aquells que s'apropen ocasionalment, serà un bon fruit del sínode. La sinodalitat és un aprenentatge continu del que vol dir ser cristià, i per tant, de què vol dir ser Església.

Molts pregunten quin és l'objectiu final de la sinodalitat. Més aviat, sembla una aventura davant la qual estem poc familiaritzats. Les dificultats no fan altra cosa que demanar de quina manera es pot ser més l'Església que Déu vol que siguem. Cal recordar que així com en l'Església no existeixen ni vencedors ni vençuts, sinó germans, així també succeeix en el camí sinodal. Cal per part de tots una conversió creïble, sincera i profunda.

Les prioritats enumerades finalment en el text continental són cinc. Primerament parlem de la integració del procés sinodal en les esglésies locals, de manera que creixi més el desig d'una formació en la vida cristiana, i per tant, que es doni peu a l'estabilització d'una espiritualitat del discerniment. En segon lloc, l'Església es descobreix com a tal quan accepta el repte d'acollir aquells que se senten exclosos, i per tant, s'entén que ells formen part del poble de Déu, aquell poble que és signe creïble, entre les nacions, del Regne de Déu. En tercer lloc, ens remetem a la importància de la coresponsabilitat en la missió de tots els batejats, no només en l'anunci de l'Evangelí, sinó també en la transparència del govern i de la presa de decisions. En quart lloc, queda clara la voluntat de superar els conflictes, les tensions i les polaritzacions per tal de créixer en la comunió, sens dubte, tot un desafiament contemporani. I finalment, es concep com a prioritat el fet de ser missioners anant a les perifèries, per ser testimonis de la presència misericordiosa de Déu entre els febles, els oblidats i els marginats.

Serà capaç l'Església de mantenir ferm el seu desig missioner, i de renovar-lo a la llum de la sinodalitat?



El 'PERQUÈ' i el 'QUÈ' de l'Exhortació Apostòlica «LAUDATE DEUM»

FRANCESC RIU I ROVIRA DE VILLAR, SDB

*Missioner de la Misericòrdia,
al servei del Temple del Sagrat Cor de Jesús del Tibidabo, Barcelona*

El dia 24 de maig de 2015, Solemnitat de la Pentecosta, el papa Francesc publicà la “Carta Encíclica «LAUDATO SÍ», relativa a la cura de la casa de tots”.

El títol és prou significatiu, i el papa Francesc considerà oportú justificar-lo bo i recordant que sant Francesc d'Assís s'havia referit a la ‘casa de tots’, “com una germa-na amb la qual compartim l'existència”. I afegí: “La nostra germana clama pel dany que li provoquem a causa de l'ús irresponsable i de l'abús dels béns que Déu hi ha posat. Els éssers humans hem crescut pensant que som els seus propietaris i dominadors, autoritzats a espoliar-la”. Per aquest motiu, aleshores el Papa mateix afirmà: “Ara, davant la deterioració ambiental global, vull adreçar-me a cada una de les persones que habiten aquest planeta. [...] En aquesta Carta intento especialment entrar en diàleg amb tothom a propòsit de la casa de tots” (cf. Laudato Si', 1-3).

Aquest detall és molt important i no podem oblidar-lo: l'any 2015, amb la Carta Encíclica «LAUDATO SÍ», el papa Francesc es proposava “entrar en diàleg amb tot-hom a propòsit de la casa de tots”.

Malgrat la importància i la transcendència de la Carta Encíclica *Laudato Si'*, quasi vuit anys més tard hem de lamentar que el contingut d'aquella Carta encara no és prou conegut, i que, en general, les ‘persones que habitem aquest planeta’ no hem fet cas de les recomanacions del Papa.

Curiosament, pocs mesos després de la publicació de la Carta de l'any 2015, l'arquebisbe de Barcelona, Mons. Joan Josep Omella, ja va escriure: “El gest de donar a conèixer el contingut d'un document papal sempre és molt significatiu i important; i, en aquest cas, és possible que sigui més important que mai. Per quina raó? Els mitjans de comunicació, un cop llançada als quatre punts cardinals la novetat de l'escrit del papa Francesc, sembla que han passat a un mutisme que no ajuda gens ni mica al co-neixement del sentir i el pensar del suprem pastor de l'Església catòlica”

Doncs bé, ara el papa Francesc ens ha sorprès amb la publicació de l'Exhortació Apostòlica *Laudate Deum*, en la qual subratlla moltes qüestions ja exposades en la Carta Encíclica *Laudato Si'*. En primer lloc, el Sant Pare manifesta la seva preocupació perquè 'les persones que habitem aquest planeta' no hem fet els deures; a més a més, ens ha advertit que, mentrestant, el món en el qual nosaltres vivim s'està ensorrant i, potser, ja s'apropa al punt de fallida final. És a dir, poca broma!

Vet aquí el 'perquè' de l'Exhortació Apostòlica *Laudate Deum*. El papa Francesc no pot ser més explícit: "Ja han passat vuit anys des del dia en què vaig publicar la Carta Encíclica *Laudato Si'*. Aleshores vaig voler compartir amb tots vosaltres, germans i germanes del nostre planeta, que ho aguanta tot, la meva més cordial preocupació sobre la cura de la nostra casa de tots. Ara m'adono que, amb el pas dels anys, no hem reaccionat correctament, mentre el món en què vivim s'està ensorrant i potser ja s'apropa al punt de fallida final. Ara ja és evident que l'impacte del canvi climàtic perjudicarà cada dia més les vides i les famílies de moltes persones. En patirem els efectes en l'àmbit sanitari, en les possibilitats d'accés al món laboral, als recursos vitals, a l'habitatge, a les migracions inevitables, etc." (*Laudate Deum*, 2).

A més de recordar-nos que tot el que ens va recomanar fa vuit anys en la *Laudato Si'* segueix vigent, ara el papa Francesc ha sentit la necessitat d'accentuar la importància d'algunes qüestions que, en aquells moments, potser no semblaven tan greus o no mereixien tanta atenció.

És més, ell ha volgut subratllar que la gravetat dels problemes denunciats l'any 2015 ha augmentat. En concret, les conseqüències del canvi climàtic no tenen aturador i generen un problema social global que està íntimament relacionat amb la dignitat de la persona humana.

El papa Francesc no pot ser més explícit: "El canvi climàtic és un dels desafiaments més importants que la societat i la comunitat mundial han d'afrontar. Els efectes del canvi climàtic afecten sobretot les persones més vulnerables, la seva pròpia casa i tot el món. Amb poques paraules, els atemptats contra la naturalesa afecten les vides de la gent. I, per expressar amb contundència que no es tracta d'una qüestió secundària o ideològica, sinó d'un drama que perjudica tota la humanitat, el canvi climàtic posa de manifest un tràgic i potent exemple de pecat estructural" (*Laudate Deum*, 3).

Doncs bé, en els darrers vuit anys la informació relativa al canvi climàtic ha augmentat molt, i les conseqüències que se'n deriven són cada dia més evidents. Per això, ara el papa Francesc ha considerat oportú actualitzar i completar les orientacions incloses en Carta Encíclica *Laudato Si'*.

Ben segur que ara una lectura acurada de l'Exhortació Apostòlica *Laudate Deum* ens ajudarà a ampliar i aprofundir el que ja vam poder aprendre fa vuit anys. Aleshores, potser també aprenguérem que el papa Francesc és un bon mestre.



2025: Any sant en perspectiva

BERNABÉ DALMAU

Monjo de Montserrat

Director de Documents d'Església

Quan s'estan apagant els darrers focus mediàtics del recent Sínode episcopal, apareixen amb més lluïssor els esdeveniments mundials, dins i fora de l'Església, que atreuen l'atenció dels nostres contemporanis i que són motiu de gran preocupació. Quan sortíem de l'epidèmia que castigà severament la nostra humanitat i que prevèiem, com s'ha demostrat, que tindria grans conseqüències doloroses arreu del planeta, esclata la guerra entre Rússia i Ucraïna, i més recentment, entre Hamàs i Israel. Sense comptar la "tercera guerra mundial per etapes" com descriu encertadament el papa Francesc el moment actual.

L'Església no s'ha vist al marge d'aquestes calamitats ni tampoc de les pròpies. Si li cal anunciar Déu avui com a bona notícia, li toca fer-ho en un moment complex i ple de tensions i contradiccions. No sols el món no viu unificat i coherent sinó que no l'ajuda gaire pensar que "no estem en una època de canvi sinó en un canvi d'època". El dia a dia està fet de constatacions que, per molt que ens esforcem per oblidar-les, ens van martellejant. Dos exemples estan a l'abast de tothom: la disminució en picat de la pràctica sacramental i la sequedat de vocacions a la vida sacerdotal o religiosa i també –per què no dir-ho?– al matrimoni cristià. Tot això tindrà greus conseqüències a curt termini, i no ens estalvia de reflexionar-hi el fet que les causes no siguin estrictament eclesials perquè en gran part obeeixen a factors socials que tenen l'origen més enllà dels límits cristians.

Fa mesos que estic dubtant si ha estat bo que els catòlics hàgim malgastat la paraula "sinodalitat" com la panacea a totes les dolències actuals. Que calia una revisió dels mètodes emprats els últims decennis en els sínodes episcopals era evident. Però potser això ho hauria d'examinar una petita comissió d'experts; per exemple: de bisbes i de canonistes.

Òbviament aquesta meva opinió val el que val, és a dir, molt poc o res. I per això, sobreposant-me a l'instint i seguint la vida de l'Església, he observat que de bona fe molts entenen la sinodalitat com l'exercici d'uns Estats generals a nivell de base; s'hi podien remoure temàtiques que reneixen de tant en tant (per l'estil del Concili pastoral holandès de 1966). Em venia a la memòria el comentari del lúcid bisbe Joan Martí Alanís, en una pausa del nostre Concili Tarraconense, de com el cansaven certes reiteracions que no tenien recorregut.

El Concili Vaticà II no parlà d'eclesiologia de comunió, però la va practicar i la va reformular en el Sínode de 1985. Segons com es miri, l'actual sinodalitat en ve a ser

l'hereva. El mal és que certa manera d'entendre o de predicar la coresponsabilitat de tots els batejats pot enganyar la bona fe de la nostra gent i portar-la a creure que amb paraules s'arregla tot. Els incauts solen caure al final en un gran desengany, i això hem d'evitar que passi entre les dues sessions del Sínode 2023-2024.

La nostra societat és massa esclava de les *fake-news* i dels titulars dels mitjans de comunicació. El fet no és nou. Ja el papa Benet recordava que en els seus temps de jove teòleg assessor del cardenal de Colònia hi havia dos Concilis Vaticans: el real a l'aula i el dels mitjans de comunicació. Aquesta vegada potser algú s'ha deixat enllaminir per la presència amb vot d'alguns laics en el Sínode i per l'"atrezzo" d'unes taules rodones a la Sala Pau VI com si es tractés d'un banquet de casament. La realitat prosaica és que, aplicant tècniques de sociometria edulcorades amb reflexions fervoroses no sols hom s'ha apartat del caràcter de litúrgia, de veneració de Déu, que té la tradició conciliar d'Occident sinó del patrimoni sinodal d'Orient al qual nominalment es volia recórrer. Ja van alçar la veu, a temps, alguns bisbes orientals, però és que ara són els mateixos occidentals els qui s'han adonat de la sequera doctrinal que ha imperat en aquesta primera sessió del Sínode.

Sequera que és greu, i que té les seves explicacions en la manera populista com s'entén la doctrina de la fe actualment, fins al punt que la continuïtat amb el Concili Vaticà II es pot posar en dubte. Certament que s'ha acabat l'època del Concili del darrer segle i ara vivim en unes altres coordenades. Però, que el Sínode en curs és allò que havia pretès sant Pau VI per mantenir la vivència del Vaticà II, caldria molt d'esforç per demostrar-ho. S'ha acabat la primera sessió del Sínode sobre la sinodalitat i ja no se'n parla. Però queda enlaire el repte de com s'encarrilaran les qüestions pendents que caldrà recosir en la segona sessió, prevista per a l'octubre de 2024. La preparació de la celebració sinodal del passat octubre ha corregut paral·lela –almenys a nivell mediàtic– amb el moviment suscitat pel Camí sinodal alemany i pels quatre *desiderata* que més o menys arreu del món els bisbes van tolerar que s'esmentessin –en veu baixa, certament– en els resums de l'etapa consultiva diocesana i nacional: el diaconat femení, la identitat de gènere, la intercomunió, l'abolició de l'obligació del celibat sacerdotal.

Cert que aquests *desiderata* han trobat grans resistències a l'aula sinodal i és poc probable que arribin a un port satisfactori per a tothom en la pròxima sessió. Però el clima en què s'han anat cultivant ha esmussat la missió dels bisbes i, en posar-los el Sínode al mateix nivell de decisió que els laics, s'ha retrocedit en la doctrina del Vaticà II sobre la col·legialitat episcopal per retornar al poder omnipotent papal propi del Vaticà I. Si a això hi afegim el massa genèric mantra contra el clericalisme, no ha d'estranyar l'absència de vocacions al ministeri ordenat.

L'encavallament cronològic entre el Sínode sobre la sinodalitat i la perspectiva del proper any sant pot aportar remei als atzucacs propis del final de l'any 2023. En efecte, podríem dir que el proper jubileu ens agafa de sorpresa. Situació ben diferent de la del "gran jubileu de l'any 2000" al qual sant Joan Pau II dedicà tantes energies des del començament del seu pontificat. Potser ja no recordem el que significà l'exhortació *Tertio*

millennio adveniente amb la preparació doctrinal i pastoral dels tres anys anteriors. També el fet insòlit, tot just iniciat el nou mil·lenni, que hi hagués l'extraordinari "any sant de la Misericòrdia" contribueix a trobar-nos desprevinguts.

En realitat, a un any de l'obertura de les portes santes, en sabem ben poca cosa del proper any jubilar: que tindrà per lema "*Pelegrins d'esperança*". També el papa ha promès l'edició de subsidis. Però un gest que ha passat gairebé desapercebut és potser el més transcendent en el moment present. Ja fa mesos que el sant pare disposà que es revaloressin les quatre grans constitucions del Concili: Litúrgia, Església, Revelació i Església en el món. Amb aquesta finalitat s'encarregaren a especialistes una trentena de quaderns que expliquessin el contingut d'aquestes constitucions.

Això que sembla tan senzill pot posar remei al deficient suport teològic que ha sustentat la primera sessió del Sínode. Crec que pot ajudar a "salvar-lo". De retop, "silenciosament, sense paraules" (com diu el salm) recuperem una idea per la qual batallà Benet XVI durant tot el pontificat romà. Al corrent pretesament progressista que opinava que el Vaticà II tenia valor com a esdeveniment però no gaire pels seus documents, el papa teòleg oposà la convicció que els documents n'eren la brúixola més sòlida. I el sant pare Francesc també ha avalat la posició del seu predecessor en nomenar cardenal en l'últim consistori al cèlebre diplomàtic i historiador Agostino Marchetto, que en una carta de fa deu anys qualificà "del millor hermeneuta del Concili Vaticà II".



Al servei de l'Evangelí

Nou Advent: temps de nova esperança.

EDUARD SALINAS

prevere del bisbat d'Urgell

rector de la parròquia de La Massana (Andorra)

Comencem un nou Advent, un nou temps litúrgic, un nou temps que ens parla de l'esperança de l'Adveniment del Messies, de Jesús; de l'Emmanuel, el Déu amb nosaltres, que ens parlarà en la tendresa d'un infant. L'Advent és un nou recorregut espiritual, de camí interior, per viure amb intensitat la presència de Déu enmig nostre. Això és el Nadal. I l'Advent ens prepara, ens ajuda a prendre consciència que el Senyor és enmig nostre. Cal, però, posar-nos en actitud d'alerta, en actitud de vigilància, perquè Déu vindrà a les nostres vides, ve sempre a les nostres vides; una vegada més Ell vol apropiarse a nosaltres, néixer en el nostre cor. I no volem que ens trobi adormits, o desprevinguts. Per això la primera invitació de l'Advent que ens fa l'Evangelí és vetllar, estar desperts.

L'Advent ens convida a una espera activa; una vigilància que donarà qualitat al que fem cada dia. Vetllar és la millor manera de treballar el nostre interior, purificant el nostre cor, perquè Déu "prengui possessió" de les nostres vides, de les nostres famílies, dels nostres pobles, de les nostres comunitats cristianes, i que el Senyor doni un nou escalf a tot allò que fem i vivim... Si romanem adormits, no tenim futur. Cal intensificar la nostra relació amb Déu, com exigeix la nostra vocació cristiana, perquè les nostres comunitats siguin més vives, perquè ens revitalitzem com a persones i sobretot com a cristians que som. "Oh, si esquincéssiu el cel i baixéssiu", diu el profeta Isaïes, "perquè mai orella no ha sentit ni ull va veure un Déu, fora de vós, que fes tant pel que espera en ell". Tot i que es prescindeixi de Déu en el nostre món d'avui, nosaltres seguirem sent LLUM, i seguirem dient amb el Salm: "Senyor, Déu nostre, restaureu-nos, que brilli el vostre rostre i ens salvi"... Vigilar és viure atents a la realitat. Al món que ens toca viure. Escoltar els gemecs dels que pateixen. Sentir l'amor de Déu. Viure més atents a la seva vinguda a la nostra vida, a la nostra societat i a la nostra terra. Sense aquesta sensibilitat, no és possible caminar seguint els passos de Jesús.

Per això la nostra vigilància passa per una escolta més atenta de la Paraula de Déu, una vivència més activa dels sacraments i un exercici pràctic i esperançador de la caritat, cap als germans, especialment els més pobres... És important que cada any l'Advent ens ajudi a viure la nostra vida amb esperança renovada. Déu ens brinda de nou l'oportunitat

d'esperar, d'acollir el do de la fe, vivint i testimoniant l'Evangeli. En cada Eucaristia que celebrem es fa present el Nadal, perquè Déu "baixa", s'encarna, es fa persona, es converteix en pa, en aliment de la nostra espiritualitat, perquè no perdem mai l'esperança de construir un món millor.



Rentar els peus

Espiritualitat contra les guerres: la insubmissió a l'ego

JOAN MORERA PERICH

prevere jesuïta

Lleida

La raça humana s'embriaga d'ego fàcilment, quan li desapareixen els límits. Li passava a Xerxes, rei de l'imperi persa (486-465 aC): el llibre bíblic d'Ester ens relata que ho tenia tot (Est 1,1-8), i en canvi s'enfurismà quan la reina Vaixtí va posar-li un sol límit: negar-se a ser exhibida com a objecte de bellesa (Est 1,12). I passa avui dia quan un governant, que té de tot, és corregit perquè sobrepassa els seus límits esclafant la dignitat dels altres.

La guerra sempre sorgeix de l'ego, i per això cal començar afrontant-la dins nostre. L'ego és l'enemic més sàdic i destructiu que existeix. Nombrosos experiments socials mostren com persones bones col·locades en rols de poder es vicien i perverteixen amb facilitat. Només cal veure com, per exemple, qualsevol persona que ascendeixi a ser presidenta dels EEUU, degut a la violència estructural existent, a la terrible pressió armamentística d'organitzacions com l'ANR, de lobbies i interessos, d'imperialismes i control històric de països, de relacions comercials dominadores... gairebé és impossible no acabar essent còmplice o executor de nombrosos crims. Es tracta d'un dels molts «dimonis estructurals» que hem acabat creant a còpia de sumar deficiències egòlatres individuals. Perquè, tal i com en el món quàntic i en la biologia el tot acaba essent més gran que la suma de les parts, també els «poders diabòlics corporatius» que alimenten estructuralment estats, milícies, empreses i altres ens, han emergit de la suma d'egos històrics engrossits, però ara ja posseeixen i adulteren de manera gairebé autònoma els pobres innocents que hi entren. Diguem-ho clarament: dominar l'altre alimenta l'ego, i l'ego els venç.

Per persistir en la bondat cal desprendre'ns de l'ego contínuament, quelcom profundament contracultural en la societat de les xarxes socials, dels consumibles, de la

competició per vèncer professionalment, i dels petits plaers. El nostre entorn occidental i capitalista està dissenyat per a satisfer i estendre l'ego, i penalitza el contrari. L'escala habitual de l'ego consta de tres graons principals: **tenir, fama i poder**.

Tenir significa nodrir-se de possessions: salut, diners, afectes, títols, càrrecs, cases, cotxes, tecnologia, menjar, *likes*,... Ens hi aferrem per a viure com si el sentit de l'existència fos tenir cadascuna d'elles en lloc de no tenir-les, de manera que quan en falta una ens desvivim, insatisfets, per assolir-la de nou. Cap d'aquestes possessions són en sí perverses, però ens hi relacionem de tal manera que ens alimenten l'ego, que creix fins a elevar-nos al segon graó, la fama. Jesús és temptat per aferrar-se a posseir (el pa que ens nodreix, Mt 4,3), i la seva resposta és aferrar-se a Déu (Mt 4,4).

La **fama** és convèncer-me de que soc imprescindible, que el món que m'envolta s'ha de construir centrant-se en mi. S'adquireix quan algú destaca per un fet que els altres admiren, però pot passar-li de llarg si el seu ego no s'hi enganxa. Quan, en canvi, la fama l'esclavitza, ha de viure amb la prioritat de mantenir-la. Podem recordar la imatge de tants *youtubers* retirats per depressió o trastorns d'ansietat, la mecànica sàdica de la fama que els ha acabat esclafant. Quan hem pujat aquests dos graons i ens hi hem adaptat, l'ego ens regala créixer fins al tercer graó, el poder. Jesús és temptat per la fama (l'espectacle per ser el centre, Mt 4,6), i la seva resposta és no descentrar-se de Déu (Mt 4,7).

El **poder** és la dominació per sobre l'altre. S'executa amb forces de pressió, de control. No es tracta només de la capacitat d'actuar, com quan algú posseeix una fortuna i adquireix així el poder d'actuar vers el bé o vers el mal. Aquí, en canvi, es tracta sobretot d'alçar-me amb supèrbia per damunt de l'altre, demostrant la pròpia superioritat. Aquest és el botó explosiu de l'ego per desencadenar tots els altres vicis, l'últim objectiu de l'ambició humana malalta d'ego. Jesús és temptat pel poder (Mt 4,9), i la seva resposta és que sigui Déu el qui regni (Mt 4,10).

Per tal de desfer la malaltia de l'ego, un viatge de descens el redueix fins a alliberar el jo autèntic. Es tracta d'una escala que baixa en tres graons: **fragilitat, humilitat i tendresa**.

La **fragilitat** és la no-possessió. El malalt no posseeix salut, l'indigent no posseeix seguretats, i la persona austera rebutja posseir allò que no necessita per a viure. Naturalment, el malalt i l'indigent pateixen la fragilitat, mentre que la persona austera escull aquesta fragilitat lliurement. Però tots tres es troben en una situació favorable per tal de fer créixer l'ego, i així afavorir que el seu esperit evolucioni cap al segon graó de descens, la humilitat. Jesús escull la fragilitat: sense llar (Mt 8,20), sense seguretats (Mt 15,34), escollint la companyia dels exclosos (Lc 14,13), posant-se a la fila dels pecadors (Mt 3,13), predicant la despossessió dels missioners (Mt 10,5-15)...

La **humilitat** és la certesa de no ser imprescindible, i per tant la llibertat d'enaltir l'altre en lloc d'enaltir-me a mi mateix. Es tracta del des-centrament total de la persona: egobuidar-se perquè ja no visquem per al propi ego, sinó per a Déu, que el trobarem en cadascuna de les seves criatures. Teresa d'Àvila definia la humilitat com «caminar en la veritat» de les coses. Ponderar-les amb honestedat, sense engreixar-les cap al propi benefici. Això atreu, perquè crea referents de vida, testimonis que il·luminen els altres. Ja no es busquen a sí mateixos, deixen de ser cúmuls «cancerosos» —autoalimentats sense

límits— dins el cos de la humanitat. Jesús escull la humilitat: predicant-la (Lc 14,7-11) i practicant-la tota la vida (Jn 6,15) fins al signe del rentament de peus (Jn 13,1-17). La humilitat prepara l'esperit per a un descens ulterior, el tercer graó.

La tendresa és la unió de totes les coses per forces d'atracció. És la fita màxima de tot despullament de l'ànima, l'estat minimalista de l'ego, en què la vida troba ple sentit en un tipus d'amor que té cura de les minúcies, i que uneix en lloc de dividir. En un cos, la tendresa seria la plenitud de la cèl•lula plenament cooperativa i corporativa, nodrint el tot amb la pròpia idiosincràsia. La nostra tendresa diària és el termòmetre de la pròpia plenitud espiritual. Jesús escull la tendresa com a forma de viure i sanar les persones: en tenir entranyes maternals per les multituds que el busquen (Mt 9,36), enaltint les generositats des de la petitesa dels detalls (Mc 12,41-44; Lc 7,44-50), perdonant en lloc de jutjant (Jn 8,10-11), i responent amb tendresa fins i tot als seus botxins (Jn 18,22; Lc 23,34).

En l'actual clima mundial tant militaritzat és important mobilitzar-nos, manifestar-nos pels carrers amb la societat sencera, i pressionar perquè guerres i genocidis s'aturin, perquè la carrera armamentística deixi d'existir i puguem construir un món en pau per a tothom. Aquest esforç pacifista i noviolent ve de Jesús mateix, príncep de la pau (Is 9,5). Però alhora ens cal ser molt conscients que desarmar el planeta ha de començar per desarmar el propi ego. Com deia Mohandas K. Gandhi, «la persona que no està en pau amb sí mateixa, serà una persona en guerra amb el món sencer». Si realment volem fer una aportació al panorama mundial, ja podem començar des d'ara a casa nostra: cultivem l'espiritualitat noviolenta! Declarem-nos insubmisos a l'ego, i atrevim-nos a viure descendint constantment per l'escala de Jesucrist.



Un bisbe ens parla

El silenci de l'Advent

+AGUSTÍ CORTÉS SORIANO

bisbe de Sant Feliu de Llobregat

L'Advent conté una crida profunda i apassionant.

Aquesta crida és tan important que des de fa segles ha posat en moviment la gent, ha canviat rostres derrotats i macilents en semblants il·luminats, ha aixecat cossos paralitzats per la por i la impotència.

Assumim, una vegada més, el repte d'escoltar aquesta crida, perquè la necessitem urgentment. Discernir la vocació pròpia de l'Advent, assumir-la i arribar a viure-la en el cor és una cosa avui totalment necessària.

És el que estem vivint socialment, internacionalment, personalment, allò que desperta aquesta necessitat urgent. Estem immersos en temps de crisis. I les crisis històriques són com buits que tendeixen a omplir-se de paraules i missatges «salvadors», grans discursos i programes. També provoquen molt de soroll, veus de víctimes directament afectades i crits d'atenció proclamant solucions com panacees infal·libles, generalment justificades des d'ideologies tancades.

Aquesta és una de les raons per les quals un autor fa una invitació, una mica estranya per a la majoria, al silenci. Paul Evdokimov ho anomena «el misteri del silenci». El silenci conté un misteri i està vinculat a la vivència de l'Advent:

«El silenci és l'Advent, el temps de l'espera, “tot i que és de nit”, l'espera de l'inesperat. Com deia Heràclit: “Si no s'espera, no es pot trobar allò inesperat”. La desesperança omple la boca del no-res, però la desesperança és el llindar de l'esperança. Guarda el teu cor a l'infern i no desesperis, va dir Crist a un “starez” contemporani» (*L'amor boig de Déu*, 21.34).

Què vol dir això? Aquest autor es planteja la pregunta, tan comuna entre nosaltres, de què es pot respondre a un ateu que demana proves per creure. Respon: «Únicament això: quan l'home entra en si mateix, troba el veritable silenci, sent com una crida que li ve del Pare “que està en el secret” (Mt 6,6). El Pare parla pel seu Fill, la seva Paraula, que no aclapara mai, sinó que testimonia la proximitat immediata: “Heus aquí que soc a la porta i truco”» (Ap 3,20). Aquí hi ha el veritable esperit de l'Advent. Nosaltres, que seguim intentant discernir i escoltar la vocació de Déu, podem entendre aquests missatges:

– L'Advent, amb el que significa de recuperar l'esperança i l'ímpetu per viure, no comença amb una planificació o un càlcul de possibilitats per al nostre futur, sinó amb la capacitat d'escolta.

– Perquè tot, l'Advent i tota la Història de la Salvació, va començar i començarà sempre, amb una Paraula, una crida, que té el seu origen en el cor de Déu.

– Aquesta vocació pretén assolir el nostre cor. Però aquest cor pot sordejar, o millor, estar «ensordit» per mil sorolls o per un hermetisme de mort.

Vet aquí, doncs, les grans tasques de l'Advent. Déu està a la porta trucant; què significa aquesta porta tancada? Què impedeix obrir-lo?



Hem vist, hem llegit

Missa de Glòria

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
rector de la parròquia del Vendrell*

El dissabte 2 de desembre s'ha estrenat a l'església parroquial del Vendrell la «Missa de Glòria» de Pau Casals. Coincideix amb el 50è aniversari de la mort del «mestre». La peça va ser escrita l'any 1892, quan Casals tenia 15 anys i estudiava al Conservatori Municipal de Música de Barcelona i s'ha trobat en els arxius de la Fundació Pau Casals. La Coral Càrmina, dirigida per Daniel Mestre Dalmau ha interpretat l'obra, amb tres joves solistes i amb acompanyament a l'orgue de Mercè Sanchís que ha tocat el mateix orgue que tocava el pare de Pau Casals, que va ser l'organista de la parròquia.

La missa es desenvolupa dins l'estructura litúrgica habitual. Ja des del *Kyrie* es mostra com una obra diàfana sense complicacions, d'un estil romàntic tardà i amb molta reminiscència de la música litúrgica cristiana de l'Europa del segle XIX on imperava un estil marcadament italianitzant.

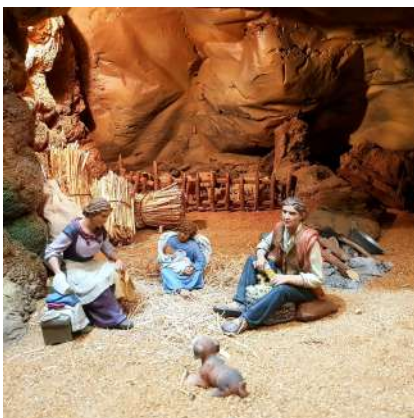
El baríton menorquí Lluís Sintès ha escrit sobre el concert: «La veritable sorpresa fou veure com un noi de 15 anys era capaç de gestionar les veus de la coral amb mestria i trobant colors i girs força madurs per a un jovenet que tot just portava dos anys al Conservatori de Barcelona. I és que el veritable talent, per molt que t'ensenyin, és innat, i és per això que Pau Casals és qui és!».

Casals va escriure més de 80 obres, entre les que hi trobem peces religioses com les dedicades a la Mare de Déu de Montserrat, o l'extraordinari oratori *El Pessebre*. Encara existeixen obres inèdites, que la Fundació Pau Casals i l'Editorial Boileau estan posant a l'abast dels intèrprets. El Patronat de la Fundació és presidit pel P. Abat de Montserrat, Rvd Manel Gasch i n'és la vicepresidenta la sra. Marta Istomin, vda de Casals.

La «Missa de Glòria» de Casals ara estrenada s'afegeix a la música sagrada d'Europa, que el Concili Vaticà II va demanar que «es conservés i s'incrementés amb la màxima cura el patrimoni de la música sagrada (SC 114).

El papa Benet XVI escrivia parlant de la música sagrada: «L'art que l'Església ha creat és, juntament amb els sants que han crescut en ella, l'única "apologia" vertadera que pot exhibir de la seva història».

Una bella interpretació d'una missa escrita per un dels grans músics del segle XX esdevé un camí que condueix a Jesús, el camí a través del que Déu mostra la seva salvació.



L'Estel al bassal

BLAI BLANQUER CUTRINA
prevere del bisbat de Terrassa
sabadellenc jubilat

Cant i elegia popular en el 8è centenari del pessebre de Sant Francesc a Greggio
 1223-2023

La vostra Paraula explicada dóna llum
i l'entenen els senzills (Salm 119: 130)

En aquesta hora foscant,
 he vist un bassal al fang
 on l'estel s'hi reflectia

*Hi havia a la contrada uns pastors que vivien al ras i vetllaven de nit el seu ramat.
Se'ls aparegué un àngel del Senyor i la glòria del Senyor els envoltà amb la seva llum i
es van espantar molt. L'Àngel els digué: No tingueu por; us anuncio una gran joia
que ho serà per tot el poble: Avui us ha nascut un Salvador que és el Messies, el Senyor.
(Lluc 2: 8-10)*

Les nits s'esbatanen i s'obre un cel blau
on Àngels hi canten: la Glòria és la Pau.
Hi ha pobres sens sostre que dormen al ras
i un Àngel a posta s'adreça al seu jaç:
"Prové de l'altura la crida que us fem:
deixeu la pastura i aneu a Betlem!"
Atents a la crida, que és celestial,
se'n van de seguida cercant el portal.

*Trobareu un infant amb bolquers
ajagut en una menjadora.(Lluc, 2 :12)*

Li fan presentalles com diu la cançó:
deixant les ramades el que era pastor,
les més delicades, la mel i el mató.
La pobra li porta les coses que té,
tres dolces taronges del seu taronger.
Venia calçada i, en ser tan a prop
de terra sagrada, s'ha tret els esclops.

*Un bou coneix el propietari, i un ase, l'estable del seu amo,
però a mi, Israel no em coneix; el meu el poble, m'ignora (Isaïes 1: 3)*

El bou al darrere, damunt la pallissa
alena i tempera la cova estantissa.
En canvi, la mula ningú no l'atura,
vol veure la cara del Noi de la Mare.
La Mare encisada que esguarda l'Infant

atreu la mirada de tot el voltant.
 Als braços el bressa per dar-li consol
 i el fenc ja l'espera per ser-li bressol.
 Calçant espardenyas de bon caminar,
 tindrà moltes feines qui l'ha d'educar:
 Si ensenya l'ofici, l'ofici que té,
 al noi li dirien el fill del fuster.
 De qualsevol eina el noi es valdrà.
 I enllà de la feina, Déu proveirà.

Després d'haver nascut Jesús a Betlem de la Judea uns mags vinguts d'orient arribaren a Jerusalem i preguntaren: ¿on és el rei dels jueus que ha nascut? Hem vist a orient la seva estrella i venim a adorar-lo. (Mateu 2: 1-2)

Malgrat la desferra ¿algú té l'anhel
 d'entendre la terra mirant cap al cel?
 ¿Traurà l'entrellat que retorna el sentit
 el cel estrellat que il·lumina la nit?
 Esplendors llunyanes de remots confins
 encaminen veles, guien pelegrins.
 Però qui resplendia dins d'aquella nit,
 a més de ser guia, donava neguit.
 Havia d'haver-hi lletrats amb l'afany
 d'entendre el misteri d'un cos tan estrany.
 Tenebres i errades no els van dissuadir
 d'obrir clarianes. I feren camí.

En veure l'estrella s'alegraren molt. Entraren a la casa i veieren l'infant amb Maria la seva mare i prosternant-se el van adorar. Després li varen oferir presents: or, encens i mirra. (Mateu 2: 10.11)

Semblava un enigma o bé un encanteri
 mes Déu, que és benigne, desclou el misteri:
 –Es diu Josuà! –fa, discreta, la Mare,

i mostra a la mà qui és Fill de Déu Pare.
 El rei quan arriba es treu la corona
 que abans era altiva i aquí l'abandona
 perquè el rei que observa tan lluny dels que ho són
 que té el tron a l'herba, no és rei d'aquest món.
 També l'altre aclama el qui té al davant
 perquè encén la flama de l'amor més gran.
 L'encens és l'ofrena del màxim honor,
 perfum de fe plena al Déu que és amor
 I l'últim admira que s'hagi fet carn,
 humà i fet a mida, el Déu que és tan gran.
 La mirra li atansa que duu entre les mans,
 remei i mortalla de tots els humans.

*I avisats en un somni que no tornessin cap a Herodes, se'n tornaren
 per un altre camí a la seva terra. (Mateu 2: 12)*

Serena, festiva, ben orientada,
 la gran comitiva emprèn la tornada.
 Quan tots ja són fora, l'estel no se'n va,
 i es queda a la vora, mostrant Josuà.

*Vós em manteniu la llàntia encesa, Déu meu, claror de les meves nits
 (Salm 17: 29)*

Quan grans nuvolades apaguen el cel
 intenses mirades albiren l'estel.
 Mes quan ell s'oculta i la fosca perdura
 enmig de la lluita la fe es fa madura.

*

Si mai les rutines dels temps que vivim
 i el fang ens captiven en comptes del cim,
 tornem a pujar-hi. L'estel que no es veu,
 a dalt del Calvari, té forma de creu.